

FREMMEDSPRÅKSENTERET

FOKUS PÅ SPRÅK

NR 11 / FEBRUAR 2008

Læring av fremmedspråk
og motivasjon for språklæring
etter innføringen av Kunnskapsløftet

Beate Lindemann

FOKUS PÅ SPRÅK

Læring av fremmedspråk og motivasjon for språklæring etter innføringen av Kunnskapsløftet

Nettversjon (.pdf)

Redaktører av denne utgaven: Gerard Doetjes og Beate Trandem
Utgivelsessted: Halden

Det må ikke kopieres fra rapporten i strid med åndsverkloven
og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått
med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Fremmedspråksenteret har en godkjenningsordning for
publikasjoner som skal gis ut i serien FOKUS PÅ SPRÅK.

FOKUS PÅ SPRÅK 11/2008

© Beate Lindemann / Fremmedspråksenteret 2008

ISBN: 978-82-8195-020-7 (trykket) 978-82-8195-021-4 (på nett)

ISSN: 1890-3622

Innholdsfortegnelse

<i>Læring av fremmedspråk og motivasjon for språklæring etter innføringen av Kunnskapsløftet</i>	<i>4</i>
<i>I. Motivasjonsstudien</i>	<i>4</i>
1 Undersøkelsen: metoder og gjennomføringen	4
2 Situasjonen i september: Elevene velger og starter med friskt mot!?	5
3 November: Ting faller på plass	7
4 Januar: Det er tungt å komme ut av vinterdvalen	8
5 Mars: Språk er gøy?	8
6 Juni: Et helt skoleår med språklæring ligger bak elevene	9
Fransk	9
Tysk	10
Spansk	11
<i>II. Noen viktige aspekter i forhold til elevmotivasjonen</i>	<i>12</i>
1 Startmotivasjonen	12
2 Motivasjonen underveis	13
3 Variasjon – en trylleformel som fører til suksess?	15
4 Læringsmål – hva kan man egentlig forvente etter ett år?	15
5 Arbeid med egen språklæring	16
<i>III. Konklusjon</i>	<i>16</i>
<i>Litteratur</i>	<i>18</i>
<i>Vedlegg (to eksempler på spørreskjema)</i>	<i>19</i>
Spørreskjema 1	19
Spørreskjema 5	23

Læring av fremmedspråk og motivasjon for språklæring etter innføringen av Kunnskapsløftet¹

Etter innføringen av Kunnskapsløftet kan elevene i ungdomsskolen ikke lenger velge mellom ulike valgfag der 2. fremmedspråk² ofte bare var ett av mange forskjellige tilbud. Nå må elevene i 8. klasse velge mellom et fremmedspråk og norsk/engelsk fordypning. Alle skolene er forpliktet til å tilby minst ett fremmedspråk. Mens små skoler på steder utenfor byene ofte heller ikke har mulighet til å tilby mer enn dette minstilbudet, vil byskoler som oftest undervise i både to og tre fremmedspråk ved siden av engelsk. Dermed vil man kunne påstå at i alle fall byelever stort sett kan velge et fremmedspråk etter ønske – om de da ikke heller velger norsk eller engelsk fordypning. Et slikt bredspektret kurstilbud skulle kunne antas å sikre at fornøyde elever starter læringen av et nytt språk etter eget ønske og på frivillig basis. Om denne antakelsen gjenspeiler realiteten i skolehverdagen, var tema for en longitudinalstudie som ble gjennomført i tiden september 06 til juni 07.³ Rent konkret skulle det belyses hvordan elevenes språklæring og motivasjon for språklæring utviklet seg i løpet av skoleåret.

Rapporten er todelt. I del I gjennomgås den gjennomførte longitudinalundersøkelsen i sine hovedpunkter, i del II trekkes noen av de viktigste funnene fra studien fram til en mer utførlig diskusjon.

I. Motivasjonsstudien

1 Undersøkelsen: metoder og gjennomføringen

Den foreliggende studien har fulgt opp 13 fremmedspråksgrupper ved 4 ulike ungdomsskoler i Tromsø kommune. Ved 2 av skolene har hele kullet av 8.klassinger deltatt, med unntak av de elevene som valgte norsk eller engelsk fordypning. Til sammen omfatter undersøkelsen nesten 300 elever (se tabell 1). Elevene ble fulgt opp gjennom hele deres førsteår med et 2. fremmedspråk etter engelsk. Alle gruppene ble besøkt 5 ganger i løpet av studien: i september 06, i november 06, i januar 07, i mars 07 og i

¹ Jeg takker vitenskapelig assistent Tove Beate Jensen og alle undersøkelsesdeltakerne for mange gode og viktige innspill underveis.

² Siden engelsk som oftest ikke lenger anses som et fremmedspråk, benyttes termen "fremmedspråk" stadig oftere som betegnelse for det som tidligere ble kalt "2. fremmedspråk". I denne rapporten brukes derfor heretter "fremmedspråk" for de 2. fremmedspråkene.

³ Studien ble gjennomført med økonomisk støtte fra Fremmedspråksenteret.

juni 07. Elevene ble bedt om å fylle ut et spørreskjema (se vedleggene) ved hvert besøk, og i tillegg ble det gjennomført intervjuer med enkeltelever ved besøkene.

SKOLE	Fransk A	Fransk B	Spansk A	Spansk B	Spansk C	Spansk D	Tysk
Skole A	21						19
Skole B			27				
Skole C	24	20	23	27	27	27	26
Skole D	17		28				19

Tabell 1 Oversikt over språkgruppene (antall elever ved kursstart)

Studien innbefattet også fremmedspråklærerne. Disse fikk egne spørreskjema og deltok på samarbeidsseminarer der funn fra undersøkelsesrundene ble lagt fram og egen undervisning ble diskutert. Hensikten med seminarene var todelt. På den ene siden skulle lærerne få en detaljert tilbakemelding på egen undervisning. På den andre siden skulle seminarene gi mulighet for erfaringsutveksling med andre lærere og for refleksjon omkring egen undervisning som kunne munne ut i utprøving av nye ideer og endring av egen undervisningspraksis.

2 Situasjonen i september: Elevene velger og starter med friskt mot!?

Alle deltakende elever fikk fra skolene muligheten til å velge fritt mellom de tilbudte fremmedspråkene og fordypningskursene. Ved alle skolene ble det tilbudt tre språk: fransk, spansk og tysk, og ved alle skolene valgte det store flertallet av elevene spansk (som førstevalg). Samlet sett valgte noen flere elever fransk enn tysk, men forholdene mellom disse to språkene varierte litt fra skole til skole.

Lærerkompetansen varierer sterkt. Mens alle tysk- og fransklærere har undervisningskompetanse i sine språkfag og ofte lang undervisningserfaring, er det bare én av spansklærerne som har undervisningskompetanse og -erfaring. De øvrige spansklærerne er lærere med spansk kunnskaper.⁴

Siden skolene ikke kunne tilby flere spansk kurs enn lærerressursene tilsa, ble flere elever med spansk som førstevalg plassert i franskgruppene. Dette førte til mye misstemning i franskgruppene der lærerne ble konfrontert med en lite homogen elevgruppe. Her sitter franskentusiaster ved siden av elever som føler seg urettferdig behandlet og ”malplassert”.

⁴ Disse lærerne har undervisningskompetanse i ikke-språkfag og ”snakker rimelig godt spansk”. Alle har et lengre opphold (flere måneder) i et spansktalende land bak seg. De har ingen formaliserte kunnskaper i spansk og heller ingen utdanning i eller erfaring i å undervise spansk (eller et annet fremmedspråk).

I tillegg kjennetegnes alle språkgruppene ved at de er sammensatte av elever fra mange ulike baser⁵ / grupper / klasser (og tidligere barneskoler). Elevene kjenner hverandre ikke.

Dermed influeres elevenes språklæringsmotivasjon i september spesielt av såkalte sosiale faktorer:

- De er motiverte dersom de fikk oppfylt sitt språkønske.
- De er tilsvarende umotiverte dersom de ble plassert i et annet kurs enn forventet.
- De trives dersom de deltar på et kurs sammen med kjente / venner.
- De mistrives dersom de føler seg ensomme sammen med mange ukjente medelever.

Det viser seg at spanskelevne og en stor andel av de elevene som opprinnelig valgte fransk, har nære forbindelser til målspråkslandene. Dette ligner på de resultatene som Kristensen 2005 viste til. Elevene har vært i landene flere ganger allerede og har ofte et sterkt ønske om å besøke landene flere ganger i framtiden. Plasserte franskelever derimot mangler denne integrative motivasjonen⁶ (Gardner & Lambert 1972) siden de ikke føler noen personlig tilknytning til det språket de er satt til å lære. Den integrative motivasjonen anses for å være en sterk og stabil motivasjon fordi det finnes et så tett forhold mellom elevens ønsker og liv og det språket som skal læres.

Også de fleste av tyskelevne mangler denne personlige tilknytningen til målspråkslandene. Tyskelevne velger da heller ikke språket for å være rustet til feriereiser, men med henblikk på fremtidig utdanning og yrke. Slik var det også før innføringen av Kunnskapsløftet slik Lindemann 2007b kunne påvise. Mens tyskelevne anser språket som nyttig i yrkessammenheng, er det få av franskelevne som anser deres språk som nyttig i så henseende og nærmest ingen av spanskelevne.

Dette kan sammenfattes slik:

- Spanskelevne velger spansk for å ha et språk som kan brukes på feriereiser.
- Franskelever velger delvis med henblikk på feriereiser, men også med tanke på et (ikke konkret) framtidig yrke.
- Tyskelever velger fortrinnsvis det språket de føler kan bli nyttig i en (ikke konkret) framtidig utdanning / et yrke.

⁵ Ved flere skoler i Tromsø er elevene ikke samlet i klasser, men i aldersblandete baser med en størrelse på 60-90 elever fra alle alderstrinn som det undervises på skolen.

⁶ For å få en bedre oversikt over motivasjonsbegrepet og de ulike typene for motivasjon som vil være aktuelle for språkelever, se Lindemann 2007a.

Mens den framtidige bruken av språket oppleves som noe nært og konkret av spanskelevene og delvis franskelevene, forblir målet med språklæringen og selve språkb Bruken i alle fall for tyskelevene mer uklart og knyttet til en ukjent framtid og et heller ukjent yrkesvalg.

Spanskelevene er ”toppmotiverte” til egen språklæring. Tyskelevene er nok motiverte til å lære tysk, men deres holdning til tysk kan heller sammenlignes med deres holdning til andre såkalte nyttige fag som f.eks. realfagene. Fagkunnskapene kan være nyttige å ha uten at elevene klarer å konkretisere denne ”nyttigheten”.

Franskgruppene er nokså splittet. På den ene siden finner vi elevene som opprinnelig valgte å lære fransk. Noen av disse er motiverte til å lære fransk fordi de planlegger hyppige framtidige besøk i målspråkslandet. Andre ser på fransk som et nyttig språkfag på linje med tysk. På den andre siden finnes det flere ”umotiverte” franskelever som fokuserer mest på den ”uretten” de har blitt utsatt for og som dermed i utgangspunktet avskriver fransk som et interessant språk å lære.

I tillegg sliter mange grupper med flere demotiverende rammevilkår som gjør språklæringen tyngre enn nødvendig. Språkgruppene, spesielt fransk- og tyskgruppene, er store og inneholder gjerne mellom 25 og 30 elever. Elevgruppenes størrelse vanskeliggjør muntlige aktiviteter og en god språklig oppfølging av enkeltelevene gjennom læreren. Dessuten kreves det en stor innsats fra lærerens side for å skape trygghet i en så stor elevgruppe, der de færreste kjenner hverandre og kun møtes én eller to ganger i uka. I denne startfasen var det fortsatt svært mange elever som var redd for å snakke høyt foran de andre på et fremmedspråk. Dette gjaldt alle tre språkene.

Også under Kunnskapsløftet plasseres språktimene på uheldige tidspunkt på timeplanen. De fleste gruppene har fått fordelt undervisningen sin på to økter på to ulike dager. Alle disse grupper har én av disse øktene sent på dagen, dvs. siste økt, gjerne etter kl. 14. Én av skolene har én økt som første timer tidlig i uken og den andre økten som siste timer på en fredag. Én av skolene har samlet all språkundervisning i en lang økt på 90 minutter. Rommene er stort sett ”auditorier” eller store klasserom, der sitteordningen knapt kan forandres. Vi kan konstatere at heller ikke rammevilkårene er på språkfagenes side – språkfagene sliter med for mange elever per gruppe, dårlige tidspunkt på timeplanen, uegnede rom og innkjøringsproblemer når en stor gruppe ungdommer midt i puberteten skal ta i bruk et fremmed språk i en setting som oppleves som utrygg.

3 November: Ting faller på plass

I perioden fram til november har de av elevene som hadde et veldig sterkt ønske om å bytte gruppe / språk, fått gjort det. Siden det stort sett ikke finnes ledige plasser i

spanskgruppene, vil det si at enkeltelever har byttet fra fransk til tysk og omvendt, eller fortrinnsvis fra et fremmedspråk til norsk eller engelsk fordypning.

Fransk- og tyskelevne trives nå stort sett bra. De fleste har slått seg til ro med og i gruppen. De føler at de har lært en del og at de kan kommunisere litt. De ”misfornøyde” som ikke har fått byttet gruppe, er fortsatt misfornøyde og setter uten tvil sitt preg på stemninga i klasserommet. Mange av medelevene føler at de selv også mister lysten til å lære språket fordi motstanden ytres så massivt og høylytt.

Mange spanskelever opplever spansk læringen som vanskeligere og tyngre enn forventet. De sier at de har lært litt, men det er mindre enn forventet og de føler at språklæringen går svært sakte framover.

4 Januar: Det er tungt å komme ut av vinterdvalen

Undersøkelsesrunden i januar viste med all tydelighet at elevene sliter med både egen språklæring og med egen motivasjon til språklæring. Den lange juleferien har bidratt til at mye av det som ble gjennomgått i november og desember, har blitt glemt underveis.

Dette virker demotiverende på svært mange. Det føles tungt å måtte konstatere at man faktisk ikke behersker de mest elementære ting, dvs. grunnleggende ord og uttrykk og den mest basale grammatikken, slik man hadde håpet og trodd. Dermed må man bruke mye tid og krefter til repetisjon og savner følelsen av å gå framover, lære noe nytt. Mange elever begynner på dette tidspunktet å anmerke at det er hardt arbeid å jobbe med fremmedspråk, at de innser at man må jobbe med språket mellom timene – men at de ikke kan og ikke vil avse tid til dette arbeidet. Andre fag oppfattes som langt viktigere. Elevene føler at bl.a. fremmedspråk må prioriteres bort dersom de ønsker å ha noe fritid i det hele tatt.⁷

I tillegg oppdager de fleste elevene på dette tidspunktet sin ambivalente holdning til rutiner og trygghet. Mens de på den ene siden oppfatter det som betryggende og positivt at språktimene foregår i et fast mønster og at aktivitetene er få og forutsigbare, påpeker de på den andre siden at de savner mer variasjon og ”ikke det samme hele tiden”. Språktimer der det foregår mange ulike aktiviteter i løpet av timen og som stiller passende krav til elevene, er det som engasjerer elevene.

5 Mars: Språk er gøy?

Etter en lang vår med mange språktimer har elevene ofte funnet fram til sin individuelle holdning til språklæring. Det er både den instrumentelle og den integrative mo-

⁷ Elevene er som oftest hjemme i 15.30-tiden. De fleste er opptatte med fritidsaktiviteter som treninger og musikkøvelser på ettermiddagene og kveldene. I tillegg kommer lekser i alle ”obligatoriske” fag. Ungdomsskole-elevne føler selv at de har travle dager.

tivasjonen (Gardner & Lambert 1972) som holder stand. Mange oppfatter nå fremmedspråk, uansett språk, som et fag på linje med andre fag på ungdomsskolen. Skoleflinke elever arbeider med faget og ser ut til å lykkes, igjen uansett språk (instrumentell motivasjon). Flere av elevene som i utgangspunktet glødet for språket og mål-språkslandene (integrativ motivasjon), motiverer seg fortsatt ved hjelp av dette. Skole-nes språkundervisning forbereder dem til sommerens feriereise og føles derfor nyttig og positiv.

De av elevene som har slitt hardt i løpet av våren med å følge med og å "lære" det som forventes lært, føler at det blir tyngre og tyngre for hver uke. Det finnes ingen "rasteplasser" på veien, og "sistemann" forblir "sistemann" under hele språkturen. Siden de aldri eller kun sjelden opplever å lykkes, er det ingen former for motivasjon som ser ut til å passe for disse elevene. Noen gir opp, bruker timene til andre ting eller melder seg ut på en annen måte. Noen øyner et lite håp foran hver time og konfronteres gang på gang med sine utilfredsstillende kunnskaper.

6 Juni: Et helt skoleår med språklæring ligger bak elevene

Undersøkelsen i begynnelsen av juni prøvde å kartlegge elevenes holdninger til faget nå, etter et helt skoleår. Dessuten skulle de prøve å ta et oppsummerende tilbakeblikk på sitt eget år med det nye språket.

Også her lønner det seg å skille mellom de enkelte språkgruppene siden det finnes påfallende forskjeller mellom språkene.

Fransk

Fransk ble undervist i 4 grupper, fordelt på 3 ulike skoler. Franskgruppene slet i starten med at de inneholdt en del elever som ble plassert der mot deres vilje ettersom førstevalget spansk ikke ble oppfylt.

Likevel er det slik at franskelevne i alle gruppene fortrinnsvis oppfatter fransk som et flott fag som de liker svært godt. De konstaterer at det er et fag hvor man må jobbe mye for å lykkes, men grunnholdningen til faget er positiv. Trivselen i gruppene har vært jevnt på et middels høyt nivå hele året, men det skal altså anmerkes at det startet svært lavt hos en del enkeltelever i hver gruppe. Motivasjonen er både integrativt og instrumentelt forankret, dvs. det finnes elever som ønsker å lære fransk med henblikk på fremtidige opphold i fransktalende land, og det finnes elever som ønsker å lære fransk for å glede foreldrene, få en god karakter o.l. Deci & Ryan 1985 skiller i tillegg mellom ekstrinsisk og intrinsisk motivasjon, dvs. om elevene motiveres utenfra eller innenfra. Franskelevne lærer delvis (fortsatt) fransk fordi det gleder foreldrene, fordi det føles rett og nyttig å lære fransk (ekstrinsisk motivasjon). Men flere og flere franskelever arbeider med deres fransk for fordi det er gøy og gir dem en stor glede (intrinsisk motivasjon). De har glede av å lære språket, og de ønsker å oppnå gode

karakterer. Det lykkes de med, og dermed økes igjen den gleden de får av språklæringen.

Elevene føler at språklæringen har foregått jevnt utover hele året, faget har krevd en del arbeid hele tiden. De har vært ”passe” motivert for dette arbeidet underveis, delvis med forankring i framtidige ferier og delvis med tanke på å få en god karakter i faget.

Alle språkgruppene elsker timer med spill og gruppearbeid, franskgruppene er her intet unntak. Men franskelevne foretrekker også timer der læreren forklarer på tavla og det lærte følges opp gjennom skriftlige oppgaver. Det er fortsatt den muntlige bruken av språket som oppfattes som vanskeligst. Både selve uttalen av ordene og det å måtte snakke høyt når andre hører på, er problemområder elevene er klar over.

Franskelever flest angrer ikke på at de nå har hatt fransk i ett år. De som følte mest aversjon mot språket, har ofte byttet språkgruppe. I løpet av skoleåret sluttet i gjennomsnitt 23 % av elevene, men frafallsprosenten strekker seg fra 60 % i ett kurs til 5 % i et annet. De øvrige har forsonet seg med situasjonen. Når franskelevne ser tilbake, konstaterer de fleste at det å lære fransk gikk stort sett som forventet, og at de lærte masse i løpet av året. Likevel skal det ikke underslås at det også finnes flere som er skuffet over sine egne prestasjoner. De har vært fornøyd med undervisningen, men de er skuffet over hvor lite de selv faktisk har lært i løpet av året.

2/3 av franskelevne savner mer informasjon om språkene og språkundervisningen før valget av språket, dvs. i 7. klassen eller starten av 8. klassen. De ønsker å vite mer om språkene som tilbys på den enkelte skolen, og de vil gjerne møte lærerne ansikt til ansikt.

Tysk

Det deltok tre tyskgrupper i undersøkelsen, fordelt på tre skoler, dvs. én gruppe per skole.

Oppfatningene om språket tysk likner dem om fransk. Mer enn halvparten av elevene synes at tysk er et flott fag som de liker godt. Samtidig mener de fleste at det er et fag hvor man må jobbe mye for å lykkes. De trives jevnt bra hele året gjennom. Det er ikke nødvendigvis yndlingsfaget til elevene, men de trives, og det er et fag der de lykkes (godt). Men det kan kun konstateres instrumentell motivasjon, dvs. elevene ønsker å gjøre det bra på skolen og å lære noe nyttig. I tillegg er det færre elever enn i franskgruppene som er intrinsisk motiverte, dvs. arbeider med sin tyskinnlæring fordi det gir dem stor glede. Samtidig finnes det en sterk ekstrinsisk motivasjon siden elevene opplever at deres innsats i tysktimene fører til positive reaksjoner utenfra. Tyskinnlæringen støttes av foreldrene og vil føre ”nytte” med seg i framtiden. Gruppene opplever små nedturer i november / desember og i januar. På disse tidspunktene oppfattes også språklæringen som tyngre enn ellers.

Det er grammatikken som er et problemområde for språklæringen. Elevene sliter hovedsaklig med verbbygninga og med de tyske kasus.

På samme måte som alle de andre språkgruppene foretrekker tyskelevne timer med gruppearbeid og spill. Men ved siden av dette ønsker de seg timer der de bruker språket muntlig, og hvor det meste foregår på tysk. Heller ikke tyskelevne angrer på at de har lært tysk i ett år. Kun svært få enkeltelever har et ønske om heller å delta på et annet kurs. Og i likhet med franskelevne er tyskelevne fornøyde med sin språkundervisning. De fleste føler at de har lært masse i løpet av året. Men også her finnes de som nok er fornøyde med undervisningen, men ikke med egen læring, dvs. at de er litt skuffet over hvor lite de faktisk har lært. I 2 av de 3 tyskgruppene er det ingen elever som slutter underveis. I den tredje gruppen slutter 5 av 19 elever, dvs. 26 %. Samlet frafallsprosent for tysk blir da 7 %.

Også tyskelevne ønsker seg mer informasjon om språkene og språkundervisningen før valget av fremmedspråk.

Spansk

Det deltok 6 spanskgrupper i undersøkelsen, fordelt på fire skoler. Spansk er helt klart det mest populære fremmedspråket, dvs. det språket som velges av flest elever ved disse fire skolene.

Mens de fleste fransk- og tyskelevne oppfatter sitt språkfag som et flott fag som de liker godt, er dette en holdning som kun deles av få av spanskelevne. Spanskelevne anser spansk for å være et fag hvor man må jobbe mye for å lykkes og som et fag som viste seg å være en stor skuffelse.

Denne skuffelsen gjenspeiles når det kommer til trivselen og til språklæringen. Mens trivselen er meget stor i starten av skoleåret, faller trivselskurven bratt allerede i løpet av høsten. Tilsvarende opplevdes språklæringen som lett i starten, men også her foregår det en brå forandring. Læringen blir tung og går sakte utover skoleåret. Det er grammatikken og ofte "alt" som er tungt og vanskelig å forstå og å lære.

Også spanskelevne foretrekker spill og gruppearbeid i timene, men ikke som en favoritt ved siden av andre ting. Spanskelevne vil helst bare ha timer med underholdningspregede aktiviteter. Skal det være noe annet, må det være undervisning som foregår på norsk. De fleste elevene er integrativt motiverte, dvs. at de ønsker å bli bedre kjent med målspråkslandene og gjerne å bo der i perioder.

Kun få elever er fornøyde med spanskundervisningen. De fleste er skuffet over undervisningen og egen læring. De opplever selv at faget har vært en skuffelse, og at det er svært lite de faktisk har lært.

Halvparten av elevene angrer på sitt valg av språk, 2/3 av disse ville heller ha valgt norsk eller engelsk fordypning, 1/3 et annet fremmedspråk. Dessuten sluttet 21 elever underveis, dvs. nesten et helt kurs falt bort i løpet av skoleåret. Tar man i tillegg med de elevene som av organisatoriske grunner ikke fikk slutte, blir tallet hele 49 elever. Frafallsprosenten ligger i gjennomsnitt på 13 %.

I alle spanskgruppene er det en stor overvekt av elever som ønsker seg mer informasjon før man velger språket.

II. Noen viktige aspekter i forhold til elevmotivasjonen

Dersom elevene skal lykkes med egen språklæring, kreves det at elevene er motiverte for selve språklæringen. Derfor er allerede utgangspunktet for språkundervisningen av stor viktighet.

1 Startmotivasjonen

Elevene starter språklæringen med nokså ulik motivasjon og med ulik grad av denne motivasjonen.

Svært mange av spanskelevne og en del av franskelevne føler et stort indre ønske om å lære målspråket fordi de har besøkt målspråkslandene flere ganger allerede, hørt språket i bruk og opplevd målspråkskulturen. Når de i tillegg vet at familien deres fortsatt vil besøke disse landene i feriene, og det kanskje også finnes ytterligere tilknytning i form av en ferieleilighet eller familiære planer om å tilbringe ”vinteren i Syden”, oppleves språklæringen som meningsfull og meget målrettet. Språkkunnskapene vil kunne tas i bruk i nær framtid, og det hersker ikke noe tvil om at kunnskapene vil kunne tas i bruk. Motivasjonen er integrativt orientert (Gardner & Lambert 1972) og stor og sterk hos disse elevene.

Det andre ytterpunktet finner vi hos de elevene som er blitt plassert i ”feil” språkgruppe. På samme måte som det er skuffende og demotiverende å skulle begynne å trene basketball når det var fotball man hadde lyst på, er det vanskelig å takle for ungdommer i denne alderen at ens eget ønske blir forkastet og at i tillegg andre får oppfylt sitt. Samtaler med berørte elever har vist at denne ”urettferdigheten” som de har blitt utsatt for, opptar dem så mye, at de nesten ikke har mulighet til å forholde seg positivt til det nye språket. Elevene reagerer på at tilfeldighetene rår. De forstår rett og slett ikke hvorfor de selv må lære et uønsket språk mens andre får oppfylt ønsket sitt. Mange av disse elevene gir opp etter kort tid med det etter hvert forhatte språket og går heller over til norsk eller engelsk fordypning. Dette er kurs som oppfattes som noe de fleste kan lykkes med og ”videreføringer” av fag som elevene kjenner fra før. Men

det skal ikke underslås at det faktisk finnes eksempler på at ”plasserte” elever har funnet seg godt til rette med det nye språket og stortrives.

De fleste tyskelevene og flere av franskelevene anser språkvalget sitt som et nyttig valg, dvs. at de som oftest har hørt fra foreldre, søsken og andre som står dem nær, at språket kan bli godt å ha ”senere i livet”. Her ser vi et godt eksempel på instrumentell motivering. Språkvalget skal gi elevene et fortrinn og et gode i framtiden (Gardner & Lambert 1972). ”Senere i livet” blir av alle disse elevene knyttet opp mot en framtidig yrkesutdannelse eller selve yrkeskarrieren. Denne ”framtiden” ligger minst 3 og som oftest mer enn 6 år fram i tid for de fleste elevene. Kleppin 2002 viser i sin forskning til problematikken knyttet til ”fjerne mål”. Hun påpeker at det trengs ”nære mål” som er betydningsfulle for den enkelte eleven, og som også virkelig kan nås, dersom motivasjonen skal kunne holdes vedlike (Kleppin 2002: 28). Men denne ”nyttien” forblir heller noe nokså lite konkret, noe som ligger langt borte i en uviss framtid, og noe som eleven ofte rett og slett ikke kan forestille seg. Samtaler med elevene avdekket at de forbandt hovedsaklig yrkene *tolk*, *oversetter* og *TV-korrespondent* med språkkunnskaper utenom engelsk. De færreste var klar over at språkkunnskapene også kunne komme til nytte i mange, for ikke å si de fleste, yrker.

Motivasjonen hos disse elevene er ikke så sterk som hos den første gruppen, men mange av disse elevene er ”skolemotiverte”, dvs. at de er motiverte til å gjøre det bra på skolen for å få gode karakterer (og ros fra foreldrene). Dette er det Deci & Ryan 1985 kaller for ekstrinsisk motivasjon. Disse elevene vil være motiverte uansett språk – de er motiverte til å gjøre det bra i et nyttig fag.

Og endelig finnes de elevene som egentlig ikke helt vet hva de vil, som egentlig ikke har noen bastant holdning til språket. De vil se det an, samle litt erfaringer og ”svømme litt med strømmen”.

2 Motivasjonen underveis

Motivasjonen hos den enkelte eleven svinger selvsagt i løpet av skoleåret. Den svinger fra dag til dag og gjerne fra time til time. Samtidig er svingningene ofte likevel ikke så store når man ser på utviklingen over tid.

Det er uten tvil mange faktorer som påvirker motivasjonen for språklæringen underveis. Den følgende gjennomgangen av noen av de ulike faktorene er neppe fullstendig, men viser forhåpentligvis de viktigste påvirkningskildene til den undersøkte elevgruppen.

Svært viktige faktorer er knyttet til sosiale forhold, dvs. til læreren og medelevene. Når det gjelder medelevene i språkgruppen, finnes det igjen flere aspekter av betydning. For alle elevene er det svært viktig å ”ha noen å ha faget sammen med”. De må

være i samme gruppe som minst en god venn / venninne. Det vil samtidig si at venninnene / vennene ikke kan være i en annen gruppe. Stemningen i gruppen må være bra, de må føle seg vel der og ikke minst trygge. Her blir det ofte lærerens hovedoppgave i starten av kurset å etablere ”en god ånd” i gruppen og å bruke tid på å la elevene bli godt kjent med hverandre og læreren. Utrygghet i gruppen, mistrivsel, forstyrrende elever, ensomhetsfølelse o.l. bidrar sterkt til å bygge ned motivasjonen hos den enkelte eleven – uansett opprinnelig startmotivasjon. Dermed demotiveres både spanskeleven med ferieleilighet i Spania og tyskeleven som fulgte storebrorens gode råd, dersom de havner i feil gruppe, dvs. i en gruppe der de ikke finner sin plass og dermed mistrives. Samtidig kan en ”fin” gruppe bidra til at den enkeltes motivasjon stabiliseres og økes. Flere av de i starten heller ”ubestemte” elevene fant seg faktisk godt til rette i sine grupper. Trivselen i gruppen og sammen med læreren bidro til at deres språklæringsmotivasjon økte.

Uten tvil har læreren den viktigste rollen i denne sosiale konteksten. Det er læreren som tilbyr språkundervisningen og som håndterer de situasjonene som oppstår i klasserommet. Hos de elevene som mistrives sterkt, er læreren som oftest hovedfaktoren for mistrivselen. Mange oppgir at de rett og slett ”ikke liker læreren”, men flere klarer å nyansere forholdene. Elevene forventer ikke at læreren snakker mål-språket flytende, og det er heller ikke manglende språkkunnskaper som lærerne kritiseres for. Fingeren settes tydelig på den enkelte lærerens pedagogiske og didaktiske ferdigheter. Lærere som formidler til enkelteleven at vedkommende blir sett som språkelev og som person, som underviser på en engasjerende måte, som byr på variasjon i timene og som har innsikt i hvordan språklæring faktisk foregår, lykkes best.

Dermed viser det seg at lærere med god fag- og undervisningskompetanse har størst sjanser for å skape en undervisning som hjelper elevene med deres språklæring og vedlikeholder deres språklæringsmotivasjon. Undersøkelsen peker også tydelig på den høye verdien av den fagdidaktiske kompetansen til læreren. Selvsagt må læreren ha grunnleggende språkkunnskaper, men vel så viktig er det at han eller hun har innsikt i språklæringsdidaktikk. Det vil i praksis si at læreren vet hvordan man kan tilrettelegge undervisningen for elevene slik at disse faktisk kan lære språket. Han / hun vet at språkkunnskapene ikke kan overføres fra lærer til elev, men at det er eleven som aktivt må tilegne seg kunnskapene.

Læreren er også en viktig tillitsperson i språklæringsprosessen. Han / hun må kjenne elevene i gruppen godt for å kunne skape et godt og trygt læringsmiljø. Det er i denne sammenhengen derfor heller ikke overraskende at hyppig innsats av vikarer / lærer-studenter o.l. tydelig svekker læringen og ikke minst motivasjonen.

3 Variasjon – en trylleformel som fører til suksess?

I løpet av hele året og hos alle gruppene har variasjon vært nevnt som en viktig faktor som bidrar til å bevare språklæringsgleden og til å vedlikeholde språklæringsmotivasjonen. Ser man nærmere på de gruppene der elevene er fornøyde med språkundervisningen, ser man at deres lærere ikke nødvendigvis opptrer som tryllekunstnere, men rett og slett tilbyr en variert og tilpasset språkundervisning. De fokuserer på at det er enkelteleven som aktivt må arbeide med sin individuelle språklæring og de tilbyr mange ulike arbeidsoppgaver som kan føre til denne språklæringsaktiviteten. Dermed flyttes fokus fra lærerens aktiviteter til elevenes aktiviteter – som læreren tilrettelegger for. Ulike oppgavetyper, muntlig og skriftlig bruk av språket og mest mulig bruk av målspråket ser ut til å være nøkkelord. Samtidig sørger læreren også for at elevene får tydelige, nære og realistiske læringsmål som de kan nå og konstatere at de har lyktes med (jfr. II.1).

4 Læringsmål – hva kan man egentlig forvente etter ett år?

Undersøkelsen viste med all tydelighet at særlig spanskelevne ble svært skuffet over egen læring og oppnådde ferdigheter. Men også blant fransk- og tyskelevne fantes det elever som var skuffet over egne prestasjoner.

Likevel skal det sees litt nærmere på elevenes egne læringsmål – og skuffelsen etter at skoleåret er avsluttet. Elevene har tidligere lært sitt 1. fremmedspråk, engelsk, fra 1. klasse. Når de er kommet til 8. klasse, er de fleste elevene forholdsvis flinke, særlig i muntlig engelsk. De kan kommunisere på språket, lese enkle fagtekster o.l. Ofte kan de bruke engelsk nærmest tilsvarende morsmålet norsk i ikke altfor spesielle og krevende situasjoner, dvs. f.eks. i hverdagskommunikasjonen.

De integrativt motiverte elevene i spansk- og franskgruppene ønsker å lære spansk / fransk for å ”kunne kommunisere med folk i målspråkslandene” (september 06). Alle elevene, uansett språk, vil etter ett år kunne kommunisere med folk fra målspråkslandene, men selvsagt på et svært lavt nivå. De kan fortelle litt om seg selv og familien, men de kan ikke diskutere engasjerende tema, de kan ikke føre lengre samtaler med målspråksungdommer o.l. Deres kunnskaper i dette fremmedspråket skiller seg tydelig fra deres kunnskaper og ferdigheter i engelsk. Det kan det ikke herske tvil om. Dette kan virke skuffende og demotiverende på alle de elevene som hadde håpet på langt mer.

Når vi i tillegg ser at særlig spanskelevne i starten forventer at språklæringen skal være lett, er det neppe forbausende at akkurat disse elevene blir mest skuffet. De forventet at de skulle komme langt uten store anstrengelser. Men det ble tungt arbeid, og de har ikke nådd sine egne mål.

Til sammenligning forventet særlig tyskelevne at det skulle bli mye arbeid, spesielt med grammatikken. Tyskelevne opplever at læringen blir ”passe tung”, som forventet, og de kan kanskje glede seg mer over sine ferdigheter etter ett år, siden de ikke forventet ”å snakke flytende”.

Også med hensyn til dette aspektet ved språklæringen og språklæringsmotivasjonen er bedre informasjon forut for språkvalget et nøkkelord. Urealistiske forventninger fører som oftest til skuffelser og gjør det vanskelig å oppnå den suksessfølelsen som er så viktig for å vedlikeholde motivasjonen.

5 Arbeid med egen språklæring

Som nevnt tidligere, ser det ut til at variert undervisning som setter den språkaktive eleven i fokus, er en avgjørende faktor for vellykket språklæring og motiverte elever. ”Språklæring er hardt arbeid” er det mange av elevene som oppdager. Forhåpentligvis kan dette arbeidet også gi glede og være morsomt, men likevel kan det ikke underslås at det må jobbes jevnt og trutt med egen språklæring dersom man skal kunne utvikle sitt eget mellomspråk. Eleven må jobbe aktivt i timene – og mellom timene. Mange av elevene er klar over at de burde engasjere seg i sin egen språklæring også utenom skoletiden, men svært mange nedprioriterer dette. Valgfagets frihet for lekser o.l. henger fortsatt igjen. Og til og med flere av lærerne vedgår at det ”ikke går an” å gi lekser i fremmedspråk. Dermed blir nødvendige språklæringsgjøremål som ”pugging av gloser”, ”innøving av nylært kunnskap / nylærte ferdigheter” o.l. enten utelatt eller overlatt til den enkelte elevens frivillige innsats. Et slikt frivillig og ansvarsbevisst forhold til egen språklæring kan muligens forventes hos voksne språkkinnlærere, men neppe hos tenåringer. Disse trenger veiledning og faste rammer og krav som de kan forholde seg til. Igjen viser det seg at det er de lærerne som krever at det gjøres lekser og som avholder f.eks. gloseprøver med jevne mellomrom, som er blant dem som i slutten av skoleåret har de mest fornøyde elevene. Etter et helt år med språklæring har de fleste elevene forstått at de ikke kommer noen vei uten egeninnsats og uten f.eks. pugging av målspråkets ordforråd. Samtidig er det lett å forstå at elevene blir frustrerte når de konstaterer etter ett år at de knapt kan bruke noen av målspråkets ord og vendinger.

III. Konklusjon

Om man skal sammenfatte observasjonene og resultatene etter denne studien, trer det fram 2 hovedpunkter.

• Før språkvalget

Allerede før elevene skal velge språk, må de få god og adekvat informasjon, tilpasset aldersgruppen. De må få bedre informasjon om hva de enkelte språkene kan brukes til, og om hvordan språkkunnskaper kommer til nytte og trenges i arbeidslivet. Des-

suten må de få bedre innsikt i hvordan man jobber i fremmedspråksundervisningen, og hvilke realistiske språklæringsmål som kan oppnås etter det første året med språket.

- **Fra starten av**

Elevene må få oppfylt språkønskene sine. Det må unngås at elever ”plasseres” i språkgrupper med et språk de i utgangspunktet ikke ønsket. Bedre informasjon før språkvalget (se ovenfor) vil kunne utjevne forholdet mellom språkene noe, slik at det blir enklere for skolene å tilby nok kurs innenfor de enkelte språkene.

Språkgruppene må ikke bli for store. Både lærere og elever anser 15-20 elever for å være en passende størrelse. En slik gruppestørrelse gir lærerne anledning til å skape trygghet innad i gruppen – en viktig forutsetning særlig for muntlige språkaktiviteter.

Dessuten ser det ut til å være viktig å kontinuerlig sette opp delmål allerede fra starten av. Elevene må få innsikt i hva de skal tilegne seg i løpet av en tidsperiode og hvordan de gjennom aktivt arbeid kan nå dette målet. Her kan vi igjen ta fram sammenligningen med fjellturen. Elevene må få vite hvor delmålet for turen ligger og hvordan målet kan nås etter aktiv vandring. Å ha nådd et slikt mål gir stor tilfredsstillelse, også for en språkelev. Deretter vil motivasjonen for videre vandring / språklæring være vedlikeholdt og eventuelt tom. styrket.

Dette innebærer selvsagt også at det må innarbeides gode arbeidsrutiner både i og mellom språktimene. Arbeidsoppgavene må være varierte og tilby ulike innfallsvinkler til språklæring. Men samtidig må fokuset ligge på elevenes aktiviteter. Det er eleven som skal tilegne seg språket og dermed blir det han / hun som må være aktiv. Arbeidet i timene er viktig, men på ingen måte tilfredsstillende for god språklæring. Det kreves individuelt arbeid i fritiden og en jevn innsats for å kunne nå målene underveis.

Det finnes tunge perioder i løpet av skoleåret. Disse ukene er tunge i alle fag – og også for folk flest utenfor skolen. Språklæringen skal selvsagt ta hensyn til dette og legge opp til kortere turer samt flere rasteplasser med underholdningspregede aktiviteter.

Legges det til rette for tilpasset språklæring, trives elevene i språkgruppene. Når man etter hvert de målene som ble satt, er språklæring fortsatt hardt arbeid, men også en aktivitet som kan gi stor mestringsglede. Og da er veien kort til konklusjonen at språklæring faktisk kan være gøy!

Litteratur

- Deci, E.L. & R.M. Ryan (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press.
- Gardner, R.C. & W.E. Lambert (1972). *Attitudes in Second Language Learning*. Rowley, Mass.: Newbury House.
- Kunnskapsløftet (2006). *Læreplan i fremmedspråk*. Oslo: Utdanningsdirektoratet.
- Kleppin, Karin (2001). "Motivation. Nur ein Mythos?" (I) i *DaF* 2/01: 219-225.
- Kleppin, Karin (2002). "Motivation. Nur ein Mythos?" (II) i *DaF* 1/02: 26-30.
- Kristensen, I. (2005). "Die Latinowelle. Warum wählen so viele Schüler Spanisch statt Deutsch?" i B. Lindemann (red.) *ISIS 4, Elevenes språk – elevenes tekster*, Tromsø: Universitetet i Tromsø, 91-96.
- Lindemann, B. (2007a). "Er norske ungdomsskoleelever motiverte til å lære 2.fremmedspråk?" i *Språk og språkundervisning* 1/07, 22-27.
- Lindemann, B. (2007b). "Motiviert für Deutsch? Eine qualitative Studie zum Anfängerunterricht DaF in Norwegen" i *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 1/07.

Vedlegg (to eksempler på spørreskjema)

Spørreskjema 1

September 2006

Skole:

Språk:

Hei!

Nå har du hatt dine første timer med tysk / fransk / spansk (stryk det som ikke passer) på ungdomsskolen. Vi håper at du trives med det.

I løpet av det kommende året vil du få ei innføring i dette språket. Du vil lære noe om språket, men også få innblikk i kulturen og historien i de landene hvor man snakker det språket du lærer deg. Det er det som gjør 2. fremmedspråk til et interessant og spennende fag: ved å lære et språk lærer du samtidig også mye annet.

Under dette første året med 2. fremmedspråk vil gruppen din følges opp av oss som er forskere ved Universitetet i Tromsø. Vi er interessert i å lære mer om hva slags tanker dere elever gjør dere omkring undervisninga og det å lære seg 2. fremmedspråk. Vil vil komme på besøk ca. 3-4 ganger i løpet av hvert halvår. Av og til kommer vi bare til å sitte bakerst i klasserommet for å høre på, av og til vil vi be dere om å fylle ut et spørreskjema. Vi ber deg om å svare på våre spørsmål etter beste evne, men husk at det ikke finnes rette eller gale svar – og at vi er interessert i å høre hva du VIRKELIG mener!

Læreren din vil IKKE få se svarene dine!

Dato:

Gutt Jente

Navn: (Bruk initialene, f.eks. PJ for Per Jensen)

1) Hvorfor har du valgt tysk / fransk / spansk som ditt 2. fremmedspråk?

2) Hvorfor har du ikke valgt et av de andre språkene?

3) Hvem bestemte at det ble dette språket?

- Jeg alene
- Mine foreldre
- Jeg sammen med mine foreldre
- Andre, hvem?

4) Hvorfra hentet du informasjon før du bestemte deg?

(Du kan krysse av flere valg.)

- råd fra venner
- råd fra søsken
- råd fra foreldre
- råd fra rådgivere / lærere på barneskolen
- internett
- brosjyrer
- råd fra tidligere elever ved din ungdomsskole
- informasjonsmøte på ungdomsskolen
- andre kilder, hvilke?

5) Hva har du lyst til å lære i løpet av dette året?

6) Hvordan vil du gjerne jobbe med faget? Hva slags aktiviteter ønsker du deg?

7) Tror du at du kommer til å trives med faget? Hvorfor / hvorfor ikke?

8) Hva synes du om gruppestørrelsen?

- passe mange elever
- for mange elever
- for få elever

9) Hva synes du om sammensetningen i din gruppe?

- Vi er ei grei gruppe.
- Tror at det er mange her som er mye flinkere enn meg.
- Tror at det er mange her som er mye dårligere enn meg.
- Tror at det er noen her som ikke vil lære språket og forstyrrer i timene.
- Vil heller være sammen med mine venner i et annet kurs.

10) Liker du å gå til timene? Begrunn gjerne svaret ditt.

**11) Liker du å jobbe med faget hjemme?
Hvis ja, hva liker du å gjøre da? Hvis nei, hvorfor ikke?**

**12) Har du noensinne vært i et land der de snakker dette språket som morsmål?
Hvor og når (ca.)?**

13) Tror du at du får bruk for dette språket senere i livet?

- nei
- Ja, men jeg vet ikke helt hvordan.
- Ja, på reiser / på ferie.
- Ja, i min utdanning.
- Ja, i forbindelse med jobben.
- Ja, jeg skal kanskje bo et land med det språket når jeg er voksen.

14) Tror du at du får brukt språket utenfor klasserommet i løpet av skoleåret? I hvilke situasjoner?

15) Kjenner du noen som har dette språket som sitt morsmål? Hvis ja, forklar gjerne hvem det er.

16) Snakker noen som du kjenner, dette språket godt?

- En av mine foreldre
- Noen av mine søsken
- Andre slektninger, hvilke?
- Gode venner
- Ingen jeg kjenner.

17) Har noen av vennene dine valgt samme språk?

- Ja
- Nei

18) Er det viktig for deg at du har venner / andre elever du kjenner godt, i din språkgruppe?

- Nei, det spiller ingen rolle.
- Ja, da trives jeg bedre.
- Ja, da føler jeg meg tryggere.
- Ja, da er det mindre kjedelig.
- Annet:

19) Hvordan trives du til nå med faget?

- Veldig bra.
- Bra.
- Sånn passe.
- Mindre bra.
- Mistrives.

20) Hvordan trives du med læreren din?

- Han / hun er grei.
- Han / henne liker jeg ikke så godt.

21) Er det viktig for deg å ha gode karakterer i dette faget? Hvorfor?

Takk for at du svarte på spørsmålene!

Spørreskjema 5

Mai / Juni 2007

Skole:

Språk:

Hei!

Nå har du hatt et helt skoleår med tysk / fransk / spansk på ungdomsskolen. Vi håper at du fortsatt trives med det.

Nå vil vi gjerne at du tenker litt over hvordan du har opplevd språktimene i tilbakeblikk og hva du nå tenker om faget og din framtidige læring av språket.

Også denne gangen skal du fylle ut et spørreskjema. Vi ber deg om å svare på våre spørsmål etter beste evne, men husk at det ikke finnes rette eller gale svar – og at vi er interessert i å høre hva du VIRKELIG mener!

Læreren din vil IKKE få se svarene dine!

Dato: 4.6.2007

Gutt Jente

Navn: (Bruk gjerne initialene, f.eks. PJ for Per Jensen)

1) Hvilket inntrykk har du nå av språkfaget ditt?

- Dette er et flott fag som jeg liker godt.
- Dette er et fag hvor man må jobbe mye for å lykkes.
- Dette er et vanskelig fag. Dette er ikke noe for meg.
- Jeg sliter med å huske alle ordene. Kan du ikke ord, blir det vanskelig.
- Jeg sliter med å huske reglene. Kan du ikke reglene, blir det vanskelig.
- Vi har det mest moro i timene Det faglige er ikke så viktig. Faget teller jo ikke likevel.
- Jeg kjeder meg. Dette faget liker jeg ikke.
- Faget er en skuffelse. Jeg hadde forventet noe helt annet.
- Jeg gleder meg allerede til neste år. Da lærer jeg enda mer.
- Annet:

I det følgende skal du svare på enten 2 eller 3:

2) Hvilke faktorer har vært viktige for at du trivdes / likte faget? Her kan du sette inntil 3 kryss.

- læreren
- at jeg har funnet noen / flere jeg liker å ha faget sammen med
- at det er en god stemning i gruppa
- at jeg føler meg trygg i forhold til de andre og læreren
- at vi er passe mange elever (gruppestørrelsen)
- at ingen forstyrrer i timene
- at vi bruker en god lærebok
- at organiseringa var bra (ikke for lange økter, greit tidspunkt på dagen, ok rom)
- at vi gjorde mye forskjellig slik at det sjeldent ble kjedelig
- at det ble stilt (passe) store krav til meg
- Annet:

3) Hvilke faktorer har vært viktige for at du ikke trivdes så godt / ikke likte faget så godt? Her kan du sette inntil 3 kryss.

- læreren
- Jeg har ingen venner i gruppa.
- Jeg trives ikke i gruppa.
- Jeg føler meg ensom / utrygg i gruppa.
- Vi er for mange / for få i gruppa.
- Dårlig organisering (tidspunkt på dagen, for lange økter, dårlig egnet rom)
- Det blir for mye av det samme hele tiden.
- Det stilles altfor store / små krav til meg.
- Annet:

De følgende tegningene kan naturlignok bare bli ganske grove, prøv likevel å tegne forløpet slik DU følte det.

4) Prøv å tenke tilbake på hele skoleåret. Prøv å tegne inn DIN TRIVSEL i kalenderen:

Mye trivsel											
lite trivsel	sept	okt	nov	des	JUL	jan	feb	mars	PÅSKE	april	mai

5) Prøv å gjøre det samme med SPRÅKLÆRINGA DI. Når gikk det ganske lett og når gikk det heller tungt å lære språket?

tungt											
lett	sept	okt	nov	des	JUL	jan	feb	mars	PÅSKE	april	mai

6) Kan du huske spesielle tema / områder / ord / bøyninger som du oppfattet som spesielt vanskelig og som tok litt motet fra deg?

7) Føler du at du fikk den nødvendige hjelpen underveis til å lykkes med språklæringa di?

- Ja
- Nei
- Ikke alltid.

8) Hva foretrekker du nå etter dette året med språket? Du kan sette inntil 2 kryss.

- Timer der vi holder på med spill, gruppearbeid o.l.
- Timer der det er mye muntlig aktivitet mellom lærer og elevene.
- Timer der læreren forklarer på tavla og hvor vi gjør skriftlige oppgaver.
- Timer der det meste foregår på norsk.
- Timer der det meste foregår på fremmedspråket.
- Annet:

9) Du startet sikkert skoleåret med forventinger om hvordan dette faget skulle bli og hva / hvor mye du skulle lære i løpet av året. Hva tenker du nå i forhold til dine forventninger?

- Det ble slik jeg hadde forventet og jeg har lært masse.
- Det ble slik jeg hadde forventet, men jeg er skuffet over at jeg har lært så lite / ikke så mye som ønsket.
- Jeg ble skuffet over faget, men jeg har da lært noe.
- Jeg ble skuffet over faget, og jeg er også skuffet over hvor lite vi faktisk lærte.
- Faget er ikke artig og jeg har ikke lært noe særlig.

10) Angrer du på at du har valgt språket / et 2. fremmedspråk i det hele tatt?

- Angrer ikke.
- Ville heller ha tatt norsk / engelsk fordypning.
- Ville heller ha tatt et annet 2. fremmedspråk.

11) Kunne du ha ønsket deg bedre informasjon om språkene og språkundervisninga før dere skulle velge språk?

- Ja
- Nei

Takk for at du svarte på spørsmålene!

Publikasjoner i serien FOKUS PÅ SPRÅK

- 1/2007 Kåre Solfjeld: *Andre fremmedspråk på ungdomstrinnet – med praktisk tilnærming. Rapport fra en intervjuundersøkelse.*
- 2/2007 Magne Dypedahl: *Interkulturell kompetanse og kravet til språklæreren.*
- 3/2007 Glenn Ole Hellekjær: *Fremmedspråk i norsk næringsliv – engelsk er ikke nok!*
- 4/2007 (spesialutgave) Andre Avias, Line Engstrøm og Rolf Tobiassen: *Fransk i verden.*
- 5/2007 (spesialutgave) Atle Grønn: *Russisk i verden.*
- 6/2008 (spesialutgave) Godrun Gaarder: *Hvorfor lære tysk?*
- 7/2008 (spesialutgave) Øyunn Rishøi Hedemann: *Spansk i verden.*
- 8/2008 (spesialutgave) Kathrine Antonsen Vadøy: *Tysk i verden.*
- 9/2008 (spesialutgave) Aud Marit Simensen: *Engelsk i verden.*
- 10/2008 Gunn Elin Heimark: *Praktisk tilnærming i fremmedspråkundervisningen. Rapport fra en intervjuundersøkelse.*
- 11/2008 Beate Lindemann: *Læring av fremmedspråk og motivasjon for språklæring etter innføringen av Kunnskapsløftet.*

Retningslinjer for manus til FOKUS PÅ SPRÅK
ligger ute på www.fremmedspraksenteret.no

For bestilling kontakt:
Fremmedspråksenteret
Høgskolen i Østfold, 1757 Halden
Telefon: 69 21 58 30 Telefaks: 69 21 58 31
E-post: info@fremmedspraksenteret.no

Fokus på språk. 11/2008

© Beate Lindemann, Universitetet i Tromsø / Fremmedspråksenteret 2008

ISBN: 978-82-8195-020-7 (trykket) 978-82-8195-021-4 (på nett)

ISSN: 1890-3622

www.fremmedspraksenteret.no

Motivasjon for språklæring

Beate Lindemann gjennomførte i skoleåret 2006-2007 en undersøkelse av motivasjonen for språklæring blant 8. klassinger. 300 elever deltok i undersøkelsen som omfatter de tre fremmedspråkene fransk, tysk og spansk. Resultatene viser at skolen kan understøtte elevenes motivasjon ved å sørge for at de i forkant av språkvalget får god informasjon om hvordan de enkelte fremmedspråk kan komme til nytte under utdanningen og senere i arbeidslivet. Ideelt sett bør alle elevene få oppfylt sitt språkønske, og gruppene bør ikke være større enn 15-20 elever. Å sette delmål for innlæringen underveis i skoleåret, å sørge for didaktisk og faglig fundert variasjon i undervisningen og å sette elevenes egen språklæring i sentrum ser også ut til å fremme motivasjonen hos elevene. Beate Lindemann er førsteamanuensis i anvendt tysk språkvitenskap ved Universitetet i Tromsø. Andre- og tredjespråksdidaktikk er et kjerneområde i forskningen hennes.